

Sygn. akt III UK 136/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o wcześniejszą emeryturę,

na skutek skargi wnioskodawczynie o wznowienie postępowania zakończonego

wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 20 stycznia 2010 r., w sprawie [...] i

wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 8 kwietnia 2010 r. w sprawie [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2013 r.,

skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 lipca 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 kwietnia 2010 r., Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację M. P. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z 20 stycznia 2010 r. oddalającego odwołanie wnioskodawczynie od decyzji organu rentowego - ZUS Oddział w R. - z 1 lipca 2009 r., wznawiającej postępowanie w sprawie jej uprawnienia do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem, przy stwierdzeniu braku prawa do tak określonego świadczenia, z uwagi na ujawniony nowymi okolicznościami faktycznymi stan zdrowia dziecka, które nie wymagało stałej opieki. W podstawie prawnej przyjętego rozstrzygnięcia organu rentowego a następnie Sądu pierwszej instancji oraz drugiej instancji powołane zostały: art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak również § 1 ust. 3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz.U. Nr 28, poz. 149).

W dniu 23 kwietnia 2012 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęła skarga wnioskodawczynie o wznowienie postępowania zakończonego powyższym wyrokiem. Skarżąca przy wskazaniu na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012 r. sygn. akt K 5/11, (Dz.U. Nr 28, poz. 251), stwierdzający niezgodność art. 114 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, domagała się ponownego przyznania prawa do emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem.

Wyrokiem z dnia 25 lipca 2012 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 8 kwietnia 2010 r. W wyniku rozpoznania sprawy Sąd Apelacyjny stwierdził, że jakkolwiek wnioskodawczynie określiła podstawę wznowienia w sposób odpowiadający ustawie, to jednak w okolicznościach rozpoznawanej sprawy tak sformułowana podstawa nie występowała, stąd też skarga podlegała oddaleniu. W ocenie Sądu Apelacyjnego analiza przebiegu postępowania w przedmiotowej sprawie tak przed organem rentowym jak i sądami obu instancji prowadziła do jednoznacznego wniosku, że do wznowienia postępowania nie doszło wskutek odmiennej oceny dowodów dołączonych do wniosku o ustalenie prawa do emerytury, które stanowiły podstawę

przyznania prawa do świadczenia, ale ujawnienia okoliczności nieznanych organowi rentowemu w chwili wydawania decyzji, a mających istotny wpływ na prawo do świadczenia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego świadczyły o tym następujące fakty: M. P. z wnioskiem o ustalenie prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz.U. Nr 28, poz. 149) wystąpiła 17 grudnia 2001 r. Liczyła sobie wówczas lat 43 i pozostawała w zatrudnieniu. Do wniosku dołączyła zaświadczenie lekarskie z dnia 4 grudnia 2001 r., z którego wynikało, że syn wnioskodawczynie urodzony 10 września 1996 r. z powodu występujących u niego schorzeń przed 31 grudnia 1998 r., wymaga stałej opieki, a choroba stwarza uprawnienia do przyznania matce dziecka wcześniejszej emerytury. W kwietniu 2009 r. organ rentowy podjął postępowanie wyjaśniające, którego celem była ewentualna weryfikacja uprawnień wnioskodawczynie do wcześniejszej emerytury. W tym celu zwrócił się do Poradni, w której zatrudniony był lekarz - autor zaświadczenia o stanie zdrowia dziecka - o historię choroby syna wnioskodawczynie. Analiza przekazanej dokumentacji medycznej stanowiła podstawę wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS w dniu 1 lipca 2010 r. zawierającego stwierdzenie, że „schorzenie dziecka nie mieściło się w katalogu schorzeń uprawniających matkę do Ewk”. Dysponując tej treści orzeczeniem lekarza orzecznika, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. 1 lipca 2009 r. wydał decyzję, którą odmówił M. P. prawa do emerytury. Na skutek odwołania skierowanego przez wnioskodawczynię do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P., orzeczenie lekarza orzecznika ZUS poddane zostało weryfikacji przez biegłych sądowych - specjalistę z zakresu neurologii, pulmonologii, pediatrii, psychiatrii. Z opinii wynikało, że syn wnioskodawczynie do dnia 31 grudnia 1998 r. z uwagi na stan zdrowia nie wymagał opieki. Mając na uwadze uzyskane opinie, Sąd pierwszej instancji w pełni zaakceptował decyzję organu rentowego. Sąd ten uznał - powołując art. 114 ust. 1a ustawy emerytalno-rentowej, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy organ rentowy był uprawniony do dokonania weryfikacji prawa wnioskodawcy do świadczenia, a to wobec ujawnienia (po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego) pełnej

dokumentacji lekarskiej pozwalającej na ustalenie, że syn wnioskodawczynie nie wymagał stałej opieki i pielęgnacji ze strony matki przed dniem 31 grudnia 1998 r., co zdaniem tego Sądu potwierdzał również fakt, że wnioskodawczynie po przyznaniu jej prawa kontynuowała zatrudnienia. Sąd drugiej instancji zaakceptował wyrok Sądu pierwszej instancji, uznając, że apelacja pozbawiona jest podstaw faktycznych i prawnych.

W świetle powyższych rozważań Sąd Apelacyjny uznał, że skarga o wznowienie postępowania wywiedziona przez wnioskodawczynię nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia, bowiem w istocie to ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji ustalającej prawo do świadczenia, nieznanych organowi rentowemu, a mających wpływ na prawo do emerytury, przesądziło o weryfikacji uprawnień. Sąd stwierdził nadto, że faktyczną podstawę ponownego ustalenia uprawnień M. P. do świadczenia emerytalnego stanowi w istocie przepis art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1989 r. o emeryturach i rentach z FUS. Z tych też względów Sąd Apelacyjny oddalił skargę o wznowienie na mocy art. 412 § 2 k.p.c.

Wnioskodawczynie zaskarżyła w całości wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 25 lipca 2012 r., opierając skargę kasacyjną na podstawie naruszenia prawa materialnego: - art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie przez Sąd drugiej instancji do okoliczności faktycznych sprawy poprzez uznanie, że organ rentowy słusznie odmówił prawa do wcześniej przyznanej wnioskodawczynie emerytury, a ustalone okoliczności faktyczne sprawy uzasadniają zastosowanie przepisu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, w sytuacji gdy z tych okoliczności wynika, iż w sprawie nie ujawniły się nowe okoliczności ani dowody świadczące o stanie zdrowia małoletniego syna. Zdaniem skarżącej powyższe prowadzi do konkluzji, że organ rentowy ponownie ocenił ten sam materiał dowodowy w postaci dokumentacji medycznej zalegającej w aktach sprawy i tym samym dokonał odmiennej oceny tej samej dokumentacji medycznej, którą dysponował przed 2001 r. i na podstawie której przyznał wnioskodawczynie prawo do wcześniejszej emerytury i tym samym wyczerpał przesłanki zawarte w art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie jak przyjął Sąd przesłanki z art. 114 ust. 1.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Weryfikacja wcześniejszych emerytur dla pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. jest dopuszczalna, pomimo że w doktrynie i w orzecznictwie ustanie prawa do wcześniejszych emerytur z tytułu sprawowania stałej opieki nad dziećmi z powodu ustania któregokolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa budzi wątpliwości. Źródłem tych wątpliwości jest wyraźne nawiązanie w nazwie przedmiotowego świadczenia do emerytur, czyli świadczeń ze swej istoty nieutralnych. Jednakże w przypadku emerytur przedmiotem ich jest zabezpieczenie na wypadek niezdolności do zarobkowania, uwarunkowane określonym wiekiem lub stażem, czyli okolicznościami niepoddającymi się weryfikacji, jeśli spełniono ustawowe warunki nabycia uprawnień emerytalnych, a fakty te zostały prawidłowo ustalone. W przypadku świadczenia z tytułu sprawowania stałej opieki nad dziećmi nie występują tego rodzaju ryzyka, a świadczenie to swoją właściwością zbliżone jest raczej do renty z tytułu niezdolności do pracy. Ponadto w świetle przepisów rozporządzenia, reguły nabywania prawa do wcześniejszych emerytur z tytułu sprawowania stałej opieki nad dzieckiem stanowią istotne odstępstwo od ogólnych zasad nabywania uprawnień emerytalnych, określonych w ustawie emerytalnej. Zgodnie z przyjętym podziałem warunków nabycia uprawnień emerytalno-rentowych na warunki *sensu stricto* oraz zdarzenia ubezpieczeniowe (warunki uzyskania prawa), rozporządzenie uzależnia dostęp do wcześniejszych emerytur od spełnienia warunku określonego stażu oraz pozostawania przez zainteresowanego w stosunku pracy w chwili wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, rozumianego jako powstanie określonego stanu chorobowego dziecka, ze względu na który konieczne jest sprawowanie nad nim osobistej i stałej opieki przez ubiegającego się o to świadczenie rodzica. Prawidłowo ustalone warunki *sensu stricto*, czyli wymagany staż zatrudnienia oraz status pracownika, nie mogą ulec zmianie lub odpaść. Z kolei warunkiem uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, o jakim stanowi przepis art. 101 pkt 1 ustawy emerytalnej, jest sprawowanie osobistej opieki nad

dzieckiem ze względu na to, że jego stan chorobowy wymaga stałej opieki rodzica oraz pielęgnacji lub pomocy w czynnościach samoobsługowych. Pomiędzy sprawowaniem przez zainteresowanego stałej i osobistej opieki nad dzieckiem a stanem chorobowym dziecka zachodzić powinien związek przyczynowy. Inaczej rzecz ujmując, sprawowanie stałej i osobistej opieki nad dzieckiem przez zainteresowanego rodzica powinno stanowić następstwo określonego w rozporządzeniu stanu chorobowego tego dziecka. Odpadnięcie jednego z wymienionych elementów prowadzi, zgodnie z przepisem art. 101 pkt 1 ustawy emerytalnej, do ustania prawa do wcześniejszej emerytury. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. pozostawanie w zatrudnieniu przez rodzica sprawującego opiekę nad dzieckiem specjalnej troski stanowi przeszkodę w nabyciu uprawnień do wcześniejszej emerytury. Zatem także podjęcie zatrudnienia przez osobę uprawnioną do wcześniejszej emerytury musi prowadzić do ustania tego prawa na podstawie przepisu art. 101 pkt 1 ustawy emerytalnej. W takiej sytuacji nie zachodzi lub ustaje ryzyko socjalne, podlegające ochronie przez wypłatę świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego. W myśl ustawy emerytalnej oraz powołanego wyżej rozporządzenia rodzic ubiegający się o wcześniejszą emeryturę łącznie powinien spełnić następujące warunki:

1. legitymować się określonym okresem zatrudnienia;
2. posiadać status pracownika w chwili wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego;
3. sprawować osobistą i stałą opiekę nad dzieckiem, o określonym w rozporządzeniu stanie chorobowym;
4. rozwiązać stosunek pracy.

W niniejszej sprawie skarżąca nie spełniała łącznie tych warunków.

Z kolei zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Funkcją ponownego ustalenia w trybie przepisu art. 114 ustawy emerytalnej jest stworzenie gwarancji wydania decyzji rentowych zgodnych z ukształtowaną *ex lege* sytuacją prawną zainteresowanych. Dlatego każdy dopuszczalny środek dowodowy, stanowiący potwierdzenie okoliczności faktycznych istniejących przed wydaniem

decyzji, mających wpływ na powstanie prawa, służy celowi omawianej instytucji. Zgodnie z powołanym przepisem „ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji” obok „przedłożenia nowych dowodów”, stanowi przesłankę ponownego ustalenia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych lub ich wysokości. Stosowanie tej przesłanki wymaga ustalenia znaczenia zwrotu „okoliczności” na gruncie przepisu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Analiza przepisów prawa ubezpieczeń społecznych prowadzi do wniosku, że użyty w nich zwrot „okoliczności” występuje w dwóch znaczeniach, w znaczeniu okoliczności faktycznych oraz okoliczności sprawy. Nie ulega wątpliwości, że „dowody służą ustaleniu istnienia okoliczności faktycznych (ustaleniu prawdziwości lub fałszywości twierdzeń o faktach). Jednakże użyty w przepisie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej zwrot „okoliczności” może oznaczać zarówno okoliczności faktyczne, jak i okoliczności sprawy, ustalone następnie w kolejnym postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym przez organ rentowy w sprawie. Oczywistym jest to, że uchybienia organu rentowego popełnione na etapie stosowania prawa materialnego lub w trakcie podejmowania określonych czynności procesowych mających wpływ na wydanie wadliwych decyzji rentowych wymaga najczęściej udowodnienia w ponownym postępowaniu wyjaśniającym. Podkreślenia wymaga również to, że wyraz „okoliczności” oznacza wyłącznie fakty podlegające udowodnieniu, jeśli wskazuje na to wyraźnie kontekst przepisu, w którym on występuje (np. w art. 118 ustawy emerytalnej). Kontekst przepisu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej nie stwarza podstaw do ograniczenia znaczenia występującego w nim zwrotu „okoliczności” wyłącznie do „okoliczności faktycznych”. Zatem na gruncie wyżej wymienionego przepisu brakuje uzasadnienia dla przypisywania pojęciu „okoliczności” wyłącznie wąskiego znaczenia. Zatem dążąc do ustalenia znaczenia zwrotu „okoliczności”, należy uwzględnić szerszy kontekst użycia analizowanego pojęcia w przepisie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Otóż zarówno nowe dowody, jak i ujawnione okoliczności powinny stanowić kategorie „mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość”. Podkreślić należy, że dowody nie mają wpływu na powstanie *ex lege* uprawnień emerytalno-rentowych, lecz stanowią podstawę ustaleń zawartych w decyzjach rentowych. Ponadto zwrot „mają” odnosi się do sytuacji statycznych, zastanych w przepisach prawnych. Wobec tego można

przyjąć, że zwrot „mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość” odnosi się albo do określonych w prawie materialnym przesłanek, które warunkują powstanie, zmianę lub ustanie prawa, albo do wymagań formalnych i materialnoprawnych, którym powinny odpowiadać czynności organu rentowego i wydane w ich następstwie decyzje rentowe. Sąd Najwyższy nadaje pojęciu „okoliczności” szeroki zakres znaczeniowy, obejmując nim ogół wymagań formalnych i materialnoprawnych związanych z ustaleniem decyzją rentową prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. W wyroku z dnia 18 stycznia 2004 r., II UK 228/03, OSNP 2004/19/341 Sąd Najwyższy stwierdził, że ujawnioną okolicznością, w rozumieniu przepisu art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, jest pominięcie przez organ rentowy zbadania faktów warunkujących wydanie decyzji rentowej. W ocenie Sądu Najwyższego pominięcie to polegało na wydaniu decyzji przyznającej świadczenie, pomimo niedysponowania przez organ rentowy dowodem stwierdzającym spełnienie wymaganego warunku powstania prawa. Została wówczas ujawniona okoliczność w postaci uchybienia przez organ rentowy normom prawa procesowego. Z kolei w uchwale z dnia 26 listopada 1997 r., III ZP 40/97, OSNP 1998/14/429, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że „prawidłowa wykładnia obowiązującego przepisu, odmienna od przyjmowanej uprzednio, jest nową okolicznością (...). Ujawniona po uprawomocnieniu się decyzji stanowi podstawę do wznowienia postępowania (...)”. Przepis art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej wymaga w sposób wyraźny, by ujawnione po uprawomocnieniu się decyzji okoliczności istniały przed ich wydaniem. Dotyczy to także przypadków uprawomocnienia się decyzji rentowych na skutek prawomocnego wyroku sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Okoliczności stanowiące przesłankę weryfikacji prawomocnych decyzji rentowych nie powinny być znane organowi rentowemu w chwili rozstrzygnięcia sprawy. Wskazuje na to użyty w przepisie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej zwrot „ujawniono”. A skoro tak, to jest oczywiste, że odmienna ocena treści dowodów dołączonych do wniosku rentowego (np. zaświadczenia o stanie zdrowia dziecka) nie jest ujawnieniem okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji (te bowiem były znane organowi i stanowiły podstawę do wydania decyzji), a tym samym nie daje jakichkolwiek podstaw do ponownego ustalenia prawa do świadczenia”. W niniejszej sprawie nie mamy jednak z taką sytuacją do czynienia,

skoro organ rentowy w wznowieniowym postępowaniu ujawnił okoliczności istniejące lecz nieznanie organowi rentowemu. Organ rentowy wydając decyzję przyznającą prawo przedmiotowego świadczenia dysponował wyłącznie zaświadczeniem lekarskim z daty 4 grudnia 2001 r., z którego wynikało, że syn wnioskodawczynie z powodu choroby potrzebuje stałej opieki, co stwarza uprawnienia do przyznania matce dziecka wcześniejszej emerytury w myśl przepisów ustawy emerytalnej oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz.U. Nr 28, poz. 49 ze zm.). Nowymi okolicznościami sprawy były dokumenty ujawnione przez organ rentowy będące do tej pory w posiadaniu Poradni, w której zatrudniony był lekarz - autor zaświadczenia o stanie zdrowia dziecka – tj. historia choroby syna wnioskodawczynie. Następnie ujawniona historia choroby została ponownie oceniona przez lekarza orzecznika ZUS, który stwierdził, że schorzenia ujęte w zaświadczeniu o stanie zdrowia dziecka nie uzasadniają konieczności sprawowania stałej opieki przez matkę. Z kolei w postępowaniu sądowym orzeczenie lekarza orzecznika ZUS poddane zostało weryfikacji przez biegłych sądowych – z zakresu neurologii, pulmonologii, pediatrii, psychiatrii. Z opinii tych biegłych wynikało, że syn wnioskodawczynie do dnia 31 grudnia 1998 r. z uwagi na stan zdrowia nie wymagał opieki. Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że nowe okoliczności niniejszej sprawy, w myśl art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, obejmują zarówno przypadki ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, jak i sytuacje zgłoszenia dowodów uzyskanych po wydaniu decyzji, pod warunkiem, że wynikają z nich fakty (okoliczności sprawy) powstałe przed tym momentem. W niniejszej sprawie nie została również spełniona przez skarżącą przesłanka w postaci rozwiązania stosunku pracy. W sprawie było niesporne, że skarżąca w chwili ubiegania się o przedmiotowe świadczenia nie rozwiązała stosunku pracy, co z kolei wykluczało nabycie prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie § 1 rozporządzenia RM z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki. Powyższa okoliczność istniała w momencie wydawania decyzji przyznającej świadczenie, a organ rentowy pomimo braku spełnienia wymaganego warunku

(rozwiązania stosunku pracy), przyznał prawo do przedmiotowego świadczenia. Innymi słowy organ rentowy uchybiając normom prawa procesowego zaniechał zbadania faktów warunkujących wydanie decyzji rentowej.

Mając powyższe na uwadze niezasadne jest twierdzenie skarżącej, że w niniejszej sprawie w myśl art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej nie pojawiły się żadne nowe okoliczności w sprawie. Fakt, że decyzja organu rentowego z 2009 r. była wydana na podstawie art. 114 ust. 1a powołanej ustawy, w postępowaniu Sądowym na podstawie wznowienia z art. 401¹ k.p.c., nie znajduje uzasadnienia. W postępowaniu wznowieniowym, na podstawie art. 412 § 1 k.p.c., Sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach zakreślonych przez podstawę wznowienia - co oznacza, że sąd może oceniać, czy wskazana w skardze podstawa wznowienia jest uzasadniona i jaki wpływ na treść zaskarżonego wyroku ma jej ewentualna zasadność. W tak określonym zakresie rozpoznania mieści się również możliwość uznania, że, pomimo zasadności podstawy wznowienia, orzeczenie odpowiada prawu. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny dokonał ponownej oceny na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej i uznał, że ten przepis ma zastosowanie, zamiast niekonstytucyjnego art. 114 ust. 1a.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji.